

Ukážka č. 1

V roku 1954 si súdruhovia lámali hlavy nad tým, ako prinútiť Slovákov jesť viac rýb. O celé ryby už Slováci nemali záujem, preto bolo potrebné vymyslieť niečo nové. Kreatívny Július Boško skombinoval dovtedy nekombinovateľné ingrediencie a ako sa zdá, chute Slovákov trafil celkom presne. Treska v majonéze sa spočiatku uchytila najmä v Bratislave, zakrátko sa však začala vyrábať vo veľkom vo všetkých štátnych podnikoch Ryba, ktoré boli v Košiciach i Žiline.

Rodina pána Boška je dnes rada, že treska chutí aj dnešným mladým. Podľa nich ide o nadčasovú vec a o jej obľúbenosti svedčí aj záujem Slovákov v zahraničí, ktorí zháňajú recepty na výrobu domácej tresky, po ktorej tak smútia. Otec tresky pracoval v bratislavskej Rybe až do konca šesťdesiatych rokov, no vždy robil aj niečo navyše. Na Bajkalskej ulici si prenajal garáž, kde varil, mrazil a predával vlastnú zmrzlinu a i v tom sa mu darilo.

Keď v roku 1992 došlo k privatizácii národného podniku Ryba, vznikli separátne podniky Ryba Žilina a Ryba Košice, ktoré fungujú dodnes a aj ich rivalita je stále živá. Pre každého je pravdepodobne vždy lepšia tá, na ktorej vyrástol. To vám **predsa** potvrdí každý.

(dobrenoviny.sk)

Otázky 1 až 10 súvisia s prvou ukážkou.

1. **Z akého dôvodu vznikla treska v majonéze? (1 bod)**

- Súdruhovia chceli vymyslieť niečo nové a kreatívne.
- Súdruhovia chceli prinútiť Slovákov jesť viac rýb.
- Vyžiadali si ju vyberané chute Slovákov.
- Július Boško kombinoval nekombinovateľné.

2. **Vyberte nesprávne tvrdenie: (1 bod)**

- Štátny podnik Ryba bol sprivatizovaný.
- Začiatkom päťdesiatych rokov Slováci konzumovali málo rýb.
- Július Boško si prenajal na Bajkalskej ulici pivnicu, kde mrazil zmrzlinu.
- Július Boško pracoval v štátnom podniku Ryba.

3. **Vyberte vhodné synonymum k slovu separátny: (1 bod)**

- ekologický
- nadčasový
- stály
- samostatný

4. **a) Vypíšte z tretieho odseku slovo, ktoré vzniklo skladaním b) určte, k akému slovnému druhu patrí: (2 body)**

a) _____ b) _____

5. **a) Z prvej vety druhého odseku vypíšte spojku b) určte, o aký druh spojky ide: (2 body)**

a) _____ b) _____

6. **a) Z podčiarknutej vety v texte vypíš prisudzovací sklad b) prívlastok: (2 body)**

a) _____ b) _____

7. **Aká je posledná veta v ukážke podľa členitosti? (1 bod)**

- dvojčlenná úplná
- jednočlenná slovesná
- jednočlenná menná
- dvojčlenná neúplná

8. Zvýraznené slovo v poslednej vete ukážky je: (1 bod)

- a. predložka
- b. častica
- c. spojka
- d. príslovka

9. Ak sa v ukážke nachádza vokalizovaná predložka, vypíšte ju: _____ (1 bod)

10. a) Z textu ukážky vyberte pomnožné vlastné podstatné meno b) určte jeho vzor: (2 body)

a) _____ b) _____

Ukážka č. 2

Lampa bola na seba veľmi pyšná. Celá sa ligotala a bola naozaj krásna. Dali do nej olej a keď ju zapálili, vrhala mäkké svetlo po celej miestnosti. „Len sa na mňa pozrite,“ vravievala pyšne, „som tá najúžasnejšia lampa. Dávam toľko svetla ako striebřistý mesiac na oblohe. Svietim tak krásne ako mesiac a hviezdy dokopy. Ba čo viac, svietim krajšie ako samotné slnko!“ V tej chvíli zadul do izby cez otvorený oblok vietor. Bol taký silný, že zahasil lampu a izba sa ponorila do tmy. „Vidíš, aká si smiešna?“ povedal jej pán domu, keď lampu znova zažínal. “Ako sa opovažuješ prirovnávať k slnku, mesiacu a hviezdám? Hviezdy svietia večne a teba zhasne obyčajný vietor!”
(Ezop)

Otázky 11 až 15 súvisia s druhou ukážkou.

11. K akému slohovému postupu patrí ukážka č. 2 _____ (1 bod)

12. K akému jazykovému štýlu patrí ukážka č. 2? _____ (1 bod)

13. Aký prísudok je použitý v prvej vete ukážky č. 2? _____ (1 bod)

14. Z ukážky č. 2 vypíšte 2 rôzne umelecké prostriedky a pomenujte ich: (2 body)

a. _____

b. _____

15. Aké poučenie vyplýva z ukážky č. 2? (1 bod)

Ukážka č. 3

A varuj sa mojich rúk:

Ja som víťaz Valibuk.“

Zadupala nohami;

do mňa pošla rohami.

„Nuž tak? — tebe do duši!“

Lapil som ju za uši,

trepol som ju o bralo,

len tak pod ňou zdundžalo.

(Samo Chalupka – Valibuk)

Otázky 16 až 20 súvisia s treťou ukážkou.

16. **Báseň z ukážky č. 3 je: (1 bod)**

- a. prírodná a spoločenská
- b. hrdinská a rozprávková
- c. ľúbostná a hrdinská
- d. sociálna a smútočná

17. **Napíšte druh rýmu v ukážke č. 3: _____ (1 bod)**

18. **Vysvetli význam podčiarknutého slova v ukážke č. 3: (1 bod)**

19. **O autorovi ukážky č. 3 platí: (1 bod)**

- a. predstaviteľ romantizmu a katolícky kňaz
- b. predstaviteľ klasicizmu a evanjelický kňaz
- c. predstaviteľ romantizmu a evanjelický kňaz
- d. predstaviteľ realizmu a katolícky kňaz

20. **V poslednom verši v ukážke č. 3 vyhľadajte zámeno a napíšte ho v základnom tvare: _____ (1 bod)**

Nasledujúce úlohy sa nevzťahujú k žiadnej ukážke:

21. **Vyber správnu možnosť: (2 body)**

Dievčatá boli sam___, pretože ich zábudliv___ chlapci v___mkli. V___deli, že v skr___ni v___sia kľúče, no nechceli sa zabr___zgať. V hotel___ b___va aj krut___t___ran, ktor___ má v okne h___ac___nt.

- a. y, í, y, i, i, ý, i, ý, ý, y, ý, y, i
- b. i, í, y, i, i, ý, i, ý, y, ý, y, í
- c. i, í, y, i, i, y, í, i, ý, y, ý, y, i
- d. y, í, y, i, i, ý, i, ý, i, ý, y, i

22. Napíšte slovom číslovky použité v nasledujúcich vetách: (2 body)

Stihol to do svojich 28. narodenín. _____

V izbe bolo 55 hostí. _____

23. V nasledujúcich dvojiciach zakrúžkujte správnu možnosť: (3 body)

s mojím psom – s mojím psom takíto ľudia – takýto ľudia zlé psi – zlé psy
so svojimi synmi – so svojími synmi akýsi chlapi – akísi chlapi dva kapry – dva kapre

24. V každej vete/súvetí je použitý jeden nespisovný výraz. Nahradte ho spisovným výrazom: (3 body)

Môžte ma, prosím, obslúžiť? _____

Vôbec tomu nechápem, pretože som sa neučil. _____

Michal je veľmi kľudný človek a dá sa s ním výborne porozprávať. _____

25. Spoluhlásky p, t, ť, k, c, č, s, š, ch, f sú: (1 bod)

- a. znelé párové
- b. znelé nepárové
- c. neznelé párové
- d. neznelé nepárové

26. Ktoré dva slovné druhy vieme stupňovať? (2 body)

27. Ktorá z nasledujúcich viet má stúpavú melódiu? (1 bod)

- a. Aké je hlavné mesto Slovenska?
- b. Zajtra pôjdem do Banskej Bystrice.
- c. Kto to povedal?
- d. Môžem ísť do obchodu?

28. Určte vzor nasledujúcich slov: (3 body)

obuv - Zuzkiným - taký –
slede - súci - môjmu –
slon - medvedí - každý –

29. Určte gramatické kategórie slovesa (osoba, číslo, čas, spôsob): (1 bod)

plávam –

30. Vyberte združené pomenovanie: (1 bod)

- a. zelené auto b. dopravný prostriedok c. veselá učiteľka d. najzaujímavejšia prednáška